

מי שהיה נשוי פרק עשירי כתובות

צ.א.

עין משפט נר מצוה

א ב מיי מ"ע מהל' אשות ה' ג סמג עשין מה טו"ע א"ע סימן קול סעיף ב:
א ג מיי שם ה' ה טור ש"ע שם סעיף ה:
ה ד טור ש"ע שם ס"ג:
ז ה טו"ע שם סעיף יד:
ו ז מיי שם הלכה ה טו"ע שם סעיף ה:

תוספות ר"ד (המשך) אמן בכ"ד. וכוונן שהיתה כתובה א' גדולה מחברתה ואין בכלל הנכסים שהנתיב בין אלא כדי שתי הכתובות שלהן חולקות בשוה וירשת אביהן לפי הגלגולת כ"א חלקן כשאר ירושה דאורייתא כדאמר' טעמא לעיל בפי ענה דבנקום דמיקרא וירשה דאורייתא לא תקינו רבנן ובטל שם תנאי ב"ד. הי' שם יתר על כ' כתובות דינר א' דמקיימי ביה ירושה דאורייתא אלו נוטלין כתובת אמן ואוהו הדינר או אם יש שם יותר חולקין לפי הגלגולת ואם אמרו היתומים הרי אנו מעלים על נכסי אבינו יתר דינר אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בכ"ד משמעה שמת אביהן וכו' שיתחלק היתומים בשוה כפי גלגולותם. היה שם נכסים בראי שראוי ליפול להם ירושה מאב אביהן אחר מות אביהן ויהי שם מותרת אינן בכמוהו דבעי שיהא מותר בנכסים בעת שמת אביהן שהחוק אביהן באוהו מותר ור"ש סבר דאפי' מותר מטלטלי לא הוי מותר עד שיהא מותר דינר במקרקע דכי היכי כותבת ב"ד לא גביא ממטלטלי אלא ממקרקע אבל ת"ק סבר דבכל מידי מקיימי ירושה דאורייתא אפי' מטלטלי הוי מותר ואין הלי' כר"ש דייחיד ורבי' הלי' כרבי' ת"ד של זו אלף ושל זו ה' מאות. אם יש שם מותר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן ואם חולקין בשוה (ל) פ"י אם בשעת מיתת אביהן הי' מרובים ויהי שם מותר דינר קודם ששאוהו ב"ד והוחלו ותמנעו ועכשיו בשעת גבייתן אין שם מותר דינר כבר וכו' יורשים הברורים ליטול כתובת אמן. מועטין ונתברו מאי פ"י אם בשעת מיתת אביהן לא היה שם מותר דינר וקודם שבאו לגבות ולשום בכ"ד הוקרו יוש בהן מותר מאי ת"ש דנכסי דבר בר צרצור מועטין ונתברו הרי אתו לקמי' דר"ז א"ל כשם שמרובין

ומ"ר סבר אפי' מטלטלי. פ"י ר"ש וקשה לי אם יש שם מותר דינר כיון שיש שם מותר דינר מיבעי ליה כדפריך בסמוך וי"ל דעדיפא מינה פריך: אלא הכא בפחות מדינר קמיפלגי. והשתא צעי למימר דלר"ש ודאי סגי בפחות מדינר ותימה א"כ הדרא קשיא לדוכתיה אם יש שם כיון שיש שם מיבעי ליה: ורבי תימא איפוך.

והכא בדינר מקרקעי קמיפלגי סבר סבר מקרקעי אין מטלטלי לא ומר סבר אפילו מטלטלי ומי מצית אמרת הכי והתנן ר"ש אומר אפי' יש שם נכסים שאין להם אחריות אינן כלום עד שיהא שם נכסים שיש להן אחריות יתר על ב' כתובות דינר אלא הכא בדינר משעבדי קמיפלגי סבר סבר מבני חורין אין בומר משעבדי לא ומר סבר אפי' ממשעבדי אי הכי ר"ש אומר אם יש שם מותר דינר כיון שיש שם מותר דינר מיבעי ליה אלא בפחות מדינר קמיפלגי מר סבר דינר אין פחות מדינר לא ומר סבר אפילו פחות מדינר והא ר"ש דינר קאמר וכי תימא איפוך ת"ק דמתנן נמי דינר קאמר אלא כי הגך תרי לישנא קמאי ואיפוך אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא הלכתא אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובות בנין דכרין וכתובה נעשית מותר ואחת במותו יש להן כתובות בנין דכרין וכתובה נעשית מותר ואשמעינן אחת בחייו ואלו אשמעינן כתובה נעשית מותר לחברתה הוה יולדת נקבה היא ולא בת ירושה היא אבל אחת בחייו ואחת במותו והא דלאחר מיתה יולדת זכר היא אימא ליחוש לאינצווי קמ"ל:

בתנאי' מי שהיה נשוי שתי נשים ומתו ואחר כך מת הוא ויתומים מבקשין כתובת אמן ואין שם אלא שתי כתובות חולקין בשוה (היה שם) מותר דינר אלו נוטלים כתובת אמן ואלו נוטלים כתובת אמן: אם אמרו יתומים אנחנו מעלים על נכסי אבינו יפה דינר כדי שיטלו כתובת אמן אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בבית דין (היו שם נכסים בראוי אינן בכמוהו) ר"ש אומר אפי' יש שם נכסים שאין להם אחריות אינן כלום עד שיהיו שם נכסים שיש להן אחריות יותר על שתי הכתובות דינר: ג' ת"ר לזו אלף ולזו חמש מאות אם יש שם מותר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן ואם לאו יחלקו בשוה: פ' פשיטא ומרובין ונתמעטו כבר וכו' בהן יורשין מועטין ונתברו מאי ת"ש דניכסי דבי בר צרצור מועטין ונתברו הוו ואתו לקמיה דרב עמרם אמר להו זילו פייסינהו לא אשגחו אמר להו אי לא מפייסיתו להו מחינא לכו בסילוא דלא מבע דמא שדרינהו לקמיה דרב נחמן אמר להו יכשם שמרובין ונתמעטו זכו

אבל יותר ממני שאלתם צאים ליתול כתובת אמתם יתר על החלוקה אם נטלתם אני כתובת אמי לא מאזי ירשתי אלא מאמי: **בתנאי' ויתומים מנקשים כתובת אמן.** שכתובת אמתם מרובה משל חברתה ואומרים צנייה כתובת בנין דכרין נטול וכן אתם והשאר נחלוק: **חולקין בשוה.** כשאר כל ירושה לפי הגלגולת: אם אמרו יתומים. צני הכתובה הגדולה: הרי אנו מעלין על נכסי אבינו. מעלין דמיהן לקבלם עלינו ציוקר כדי דינר יתר על שוויין כדי שיהיה שם מותר דינר ויטלו כתובת אמתם: היו שם נכסים בראוי. שראוייה ליפול להם ירושה מאזי צביהם אחר מות אביהם ולכשפול יהיה שם מותר דינר צשתי הידשות: אינן בכמוהו. אינן נחשצין עכשיו להיות כאלו הן מוחזקין בהן כבר ויש כאלן מותר דינר: ג' מרזבים. צשעת מיתה ואילו שמתאם צאותה שעה היה שם מותר דינר: ונתמעטו. שהולו קודם שמתו צ"ד: כבר וכו' צהם. יורשי כתובה הגדולה לזכות צכתובת אמתם משעת מיתה שהיה שם מותר דינר: וילו פייסינהו. ליורשי כתובה הגדולה: סילוא דלא מצע דמא. קון שארית מנוזיל דס צנוקצו צבשר. כלומר שמתאם ונדו:

דינר מקרקעי קמיפלגי. אי צעינן ההוא מותר שיהא שם שתי כתובות ודינר מקרקעות והכא דליכא מותר דינר אלא מטלטלי מש"ה אמר ת"ק דלין צני ראשונה נוטלין ואתא ר"ש למימר הואיל ויש מותר דינר כל דהו שקלי: ומר סבר אפי' ממעשדי. ר"ש

כבר חזר הוי מותר: ה"ג אי הכי ר"ש אומר אם יש מותר דינר. ואצרייתא קאי הואיל וצדאיכא מותר מוקמת לה אלא שמשועבד ור"ש לקולא קאמר הכי צבעי ליה למימר הואיל ויש שם מותר דינר אלו נוטלין כו': ור"ס איפוך. פירושא דפרשי' צפלוגותיהו איפוך ואימא צאין צנייה של זו דקאמר ת"ק אצני ראשונה קאי וקאמר דשקלי כתובת בנין דכרין ואתא ר"ש למימר אם יש שם מותר דינר כולם נוטלין ואם לאו אלא פחות מדינר יש חולקים צשוה: והא ת"ק דמתנן. דקאמר ר"ש עלייהו אפי' יש שם נכסים שאין להם אחריות אינם כלום: דינר קאמר. דתני היה שם יתר דינר כו' ומ"ק דמתנן הוה ת"ק דצרייתא: אלא כי הכי כרי ליטני קמאי. צדינר מקרקעי או צדינר משעבדי: ואיפוך. תצילותא הם ונוטלין כתובת אמן משום תנאי בנין דכרין ואע"ג דליכא אלא מותר דינר מטלטלי או משעבדי ואתא ר"ש למימר אם יש מותר דינר מקרקעי וצני כרי אלו נוטלין כו' והשתא דר"ש לחומרא ולא שייך לאותוהי הואיל ויש שם מצעי ליה: ואנא ידענא כו'. דאי צשתייה צחיו דתרייהו צמורת בנין דכרין אתו לא מצי למימר כתובה נעשית מותר לחברתה דהא לאו פריעת חוב הוא ולי הכל לא צעינן מותר היכא איתקן: דלאו צם ירושה. וליכא למיחש לאינצווי דהא לית לה צנכסיס כח אלא כתובת אמה וצני צתיס הראשונות שהס זכריס וצאסי לירש יש צהס שכתובת אמן גדולה משל חברתה ואומרים טלו כתובת אמתם צצנין דכרין ואנו נטול כתובת אמתו ואי משום דליכא מותר דינר הכי פריעו צין צנינו הכתובה השלישית והיא נעשית מותר לשתיס צצחיו ומריצה אין כאלן דאלו ואלו צמורת בנין דכרין נוטלין הכתובות וזו שנטלה משום חוב אין לה לריצ שהרי אינה יורשת שמוכל לומר אתם יורשים הכתובות יתר על החלוקה: ליחוש לאנצווי. שיכול לומר צנה של זו צעלת חוב אתם למה מירשו אתם

אמר מר זוטרא משמיה דר"פ (הלכתא) א' בחייו וא' במותו י"ל כתובת בנין דכרין וכתובה נעשית מותר לחברתה פ"י וכל שכן ביה דהוי מותר שאם מתו שתיהן בחייו ובאו הבנים של שתיהן ליטול אלו כתובת אמן ואלו כתובת אמן ויש על אביהן ב"ח שאם יגבה אלו ואלו י"ל) אין מותר כתובת אמן אין שם מותר דינר אמר' שמה שבה ב"ח את דירית בבורה והוא ירושה אביהן שעל כל הבנים מוטל לפרוע חוב דכרין וכתובה אביהן והכי אמר' בגמ' דאפילו אמכס צצנין דכרין ואנו נטול כתובת אמתו ואי משום דליכא מותר דינר דבל חובו נעשה מותר: בתנאי' מי שהיה נשוי ב' נשים ומתו ואח"כ מת הוא והיתומים מבקשים כתובת אמן ואין שם אלא כדי ב' כתובות חולקות בשוה ה' שם יתר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן. ואם אמרו יתומים הרי אנו מעלין על הנכסים יותר דינר כדי שיטלו כ"א אין שומעין אלא שמין את הנכסים בכ"ד ה' יתומים בראוי אינן בכמוהו רש"א אע"פ שיש שם נכסים שאין להם אחריות אינו כלום עד שיהיה שם נכסים שיש להם אחריות פ"י ומתו שתיהן בחייו וירשים הוא ואח"כ מת הוא והיתומים מבקשים כתובה

(א) [לעיל צ"ב:] (ב) צ"ב קמ"א (ג) קמ"א:]

מוסף רש"י

יתומים מבקשין כתובת אמן. כיון שכתובת האמת מרובה, ול אם שמיהן שות פעמים צניי רבת רביס וצני האמת מועטין ואמן המועטין מבקשים כתובת אמן ללקח צנייהן וצני הצנייה ויתקון את כתובת אמן צנייהן, וצנין עליהם מכה מלא כתובת אמן שכתוב צה כתובת צנין דכרין דהיון לבי מינאי צינו יצטון כסף כמתנן צ"י (לעיל צ"ב). היה שם מותר דינר. על שם הכתובות, שמתקנין צו מלה דלרשיה, אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובה אמן. ואם לאו חולקין בשוה לנתיב גולגולתם, דנקום דמיקרא מלה דלרשיה לא תקון כסף כמתנן (טו). בסילוא דלא מבע דמא. קון שמלחי' אין יאלת דס ניכר צו, דהייט נדו (ורבי' ב"ב קמ"א).

תוספות ר"ד

אמר מר זוטרא משמיה דר"פ (הלכתא) א' בחייו וא' במותו י"ל כתובת בנין דכרין וכתובה נעשית מותר לחברתה פ"י וכל שכן ביה דהוי מותר שאם מתו שתיהן בחייו ובאו הבנים של שתיהן ליטול אלו כתובת אמן ואלו כתובת אמן ויש על אביהן ב"ח שאם יגבה אלו ואלו י"ל) אין מותר כתובת אמן אין שם מותר דינר אמר' שמה שבה ב"ח את דירית בבורה והוא ירושה אביהן שעל כל הבנים מוטל לפרוע חוב דכרין וכתובה אביהן והכי אמר' בגמ' דאפילו אמכס צצנין דכרין ואנו נטול כתובת אמתו ואי משום דליכא מותר דינר דבל חובו נעשה מותר: בתנאי' מי שהיה נשוי ב' נשים ומתו ואח"כ מת הוא והיתומים מבקשים כתובת אמן ואין שם אלא כדי ב' כתובות חולקות בשוה ה' שם יתר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן. ואם אמרו יתומים הרי אנו מעלין על הנכסים יותר דינר כדי שיטלו כ"א אין שומעין אלא שמין את הנכסים בכ"ד ה' יתומים בראוי אינן בכמוהו רש"א אע"פ שיש שם נכסים שאין להם אחריות אינו כלום עד שיהיה שם נכסים שיש להם אחריות פ"י ומתו שתיהן בחייו וירשים הוא ואח"כ מת הוא והיתומים מבקשים כתובה

(א) אולי סמך כאלן וי"ל פשיטא מרובין ונתמעטו כבר וכו' צהן יורשין פ"י שם צשעת וכי.